

ד.ט. 597

סדר סדר ל מס' א/33

מיסיבת ועדת החוקה, חוק ומספט
שהתקיימה ביום ג', כ"ז באייר תשס"ז - 8.5.56 בטעה 10.30.

- הסתתפו:
- נ. ניף - היו"ד
 - ב. אזניה
 - ס. אונא
 - ע. איכילוב
 - ס. בגין
 - י. הרר
 - ס. הלל
 - ז. ורהפטיג
 - י. יסעיהו
 - ב. לוקר
 - י. שופמן

- בעדרו:
- ע. אסף
 - י. בדר
 - ת. טובי
 - ס. כמיס
 - ב. לוקר
 - י. טרלין
 - מ. טבה
 - מ. קסיס
 - ח. רונין
 - י. ט. רוזנברג

סוזמנים: פ. רוזן - סר המספטים
ח. כהן - היועץ המספטי
הסופט אייזנברג - מנהל בת-המספט.

סדר-היום: 1. סדר עבודת הוועדה בשבתה כוועדת
משנה לחוקה.

2. בזילה סדיוני הוועדה.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר נ. ניף:

1. סדר עבודת הוועדה בשבתה כוועדת
משנה לחוקה.

היו"ר נ. ניף:
בסדר היום נפלה טעות. כתוב: בחירת ועדת
משנה לחוקה. בינתיים התברר לי שהענין הוחלט
כבר בוועדה בישיבתה מה-14 במאדס: "ועדת החוקה, חוק ומספט תמפל בחוקי
יסוד. כאשר לסדרי הישיבות שלה, תיקבע ישיבה מיוחדת מחוץ למסגרת הזמן
הרגיל של עבודת הכנסת, שתהיה מוקדשת לטיפול בחוקי יסוד."

בעקבות החלטה זו עלינו לקבוע את סדרי
עבודת הוועדה בתור ועדת משנה לחוקה.

י. הררי:

עלינו להעביר את ההחלטה הנאת בכנסת, כי הכנסת
החליטה אחרת. (ח. כהן: זאת היתה הכנסת הקודמת).
זה היה בכנסת הזאת. כאשר דובר על הרכבת הוועדות, היתה הצעה של חבר הכנסת
בבה להקים וועדה מיוחדת, והוועדה המסשית החליטה שתהיה זאת אותה וועדה.
היתה בענין זה הסתייגות, והכנסת החליטה כי ועדת החוקה מסנה ועדת מסנה
מיוחדת, כלומר, לא היא עצמה. אם כולם מסכימים כי ועדת החוקה תהיה הוועדה
הזאת, צריך לקבל לכך את הסכמת הכנסת.

ביחס לישיבות המיוחדות של וועדה זאת, לא הייתי
רוצה שנקבע ככלל שישיבות אלה מוכרחות להיות תמיד מחוץ לימי עבודת
הכנסת. בכל פעם שלא תקיימם הישיבה הרגילה של ועדת החוקה, אפשר יהיה לקיים
את הישיבה הזאת. ואם צריך יהיה לקיים את הישיבות האלה מחוץ למסגרת ימי
הכנסת, הייתי מציע לעשות זאת אחת לשבועיים, נאמר, ביום רביעי אח"צ,
ואחת לשבועיים ביום ראשון או חמישי, כדי שמי שלא יוכל להשתתף באחת מסתי
האפשרויות האלה, לא יצטרך להיעדר מישיבות אלה באופן קבוע.

ז. ורהפטיג:

שמענו כי המסלה הכינה סני חוקי יסוד: חוק
המסלה וחוק הכנסת. יש טעם לכך שועדת החוקה
בתור ועדת מסנה לחוקי יסוד תתחיל לטפל באותו חוק שיעבור קריאה ראשונה
בכנסת, ולא תתחיל לטפל בפרקים אחרים לסם הכנסת לקריאה ראשונה.

היו"ר נ. ניר:

לטאלה הפורמלית סעורר חבר הכנסת הררי. לדעתי
יש רשות לוועדת החוקה להכריז על עצמה כועדת מסנה.
הייתי רוצה לשמוע את חוות דעתו של היועץ המשפטי בענין זה.

ח. כהן:

כלל גדול הוא בתורת המספט "The Greater
Includes the Less". ומכחינה זו ועדת
החוקה כוללת את ועדת המסנה, אבל אם מתעוררת טאלה, אינני רואה טיבה
שלא למסור על כך הודעה לכנסת.

היו"ר נ. ניר:

אם כך, נודיע זאת היום לכנסת.

הוחלט:

יו"ר הוועדה ימסור לכנסת הודעה על
החלטת הוועדה לשבת כולה כועדת מסנה
לחוקה.

ט. כגין:

בשעתו נקבעה שעת ישיבת ועדת החוקה ביום ב'
ל-11.30 מפני שהיו חברים שצריכים היו להגיע
מחיפה. אינני חושב שגם עכשיו כך הדבר. לכן אני מציע שנתחיל את ישיבתנו
ביום ב' ב-9 בבוקר, ואז נוכל לשבת שעתיים על ענינים שוטפים, ושעתיים -
בדיון על החוקה.

הוחלט:

להקדים את הישיבה ביום ב' לשעה 09.30,
ולהקדיש את חלקה הראשון של הישיבה, מ-09.30
עד 11 - לישיבתה בתור ועדת מסנה לחוקה. מ-11
ועד תום הישיבה תשב הוועדה בתור ועדת חוקה, חוק
ומספט, ותדון בענינים שוטפים.

2. נזילה מדיוני הוועדה.

היו"ר ג. ניר:

בזמן הפגרה, בישיבה מיוחדת, רבו בענין שאני ניסחתי אותו כ"נזילה מדיוני הוועדה". והוועדה החליטה באותה ישיבה להעמיד זאת לסדר-היום בישיבתה הראשונה. אני רוצה תחילה למסור לוועדה אינפורמציה בענין זה.

אחרי אותה ישיבה של הוועדה בזמן הפגרה היה אצלי עו"ד שצ'ופק ושוחח אתי. ביקשתי שימסור לי את הדברים בכתב, והנה מכתבו.
(קריאת מכתבו של עו"ד שצ'ופק).

שר המשפטים פ. רוזן:

כפי שידוע לכם, נתקיימה בפגרה ישיבה בתל-אביב, באותו ענין. לא היה אז לפנינו מכתבו של סר שצ'ופק. אמרתי אז שרציתי בישיבה מן המניין של הוועדה, כדי להביע את דעתי על התקרית הזאת. אחד הניטוקים לכך היה שקויתי לישיבה יותר מלאה מאשר היתה אז. בענין זה נכשלתי, כי היו אז נוכחים יותר חברים מאשר היום. אבל אני חושב שאחת מן המסאלות של עו"ד שצ'ופק כבר נתמלאה: הענין למעשה ירד מעל סדר היום. ואם הוא חושש לפגיעות, אינני יודע אם יש לו מה לחשוש. הענין עבר. אני גם חושב שהחששות של השופטים היו מוגזמים, שמה הדבר יפגע במעמדם. הענין פגע זמנית, אבל לא בגרם נזק רציני. בכל זאת, אני חייב להגיב על הופעתו של עו"ד שצ'ופק.

כאשר הופיע כאן עו"ד שצ'ופק, היה זה במקרה בזמן שלא הייתי שר המשפטים. גם ממלא המקום, סר בן-גוריון, לא היה נוכח. מכל מקום, קראתי את הפרוטוקול, ואני רוצה לחזור על מה שאמרתי באותה ישיבה שלא מן המניין. קראתי אז לפני חברי הכנסת את מכתב הסתדרות עורכי-הדין בחתימת ד"ר ויינשל הנשיא, ועו"ד ד"ר רוטנשטרייך, חבר הנשיאות. המכתב הוא על הכתובת של נשיא בית-המשפט העליון בירושלים. שלחתי בינתיים העתק של המכתב הזה לכל חברי הממשלה ולכל חברי ועדת החוקה, חוק ומשפט ולחברי הנשיאות של הכנסת. ואני רוצה לחזור ולקרוא קטע ממנו: "דבריו של סר שצ'ופק ששופטים מדברים עם אנשים מן הצד לפני שהם דנים במשפטים; כי בית-המשפט העליון אינו אוהב ערעורים; כי ממנים כשופטים עורכי-דין שלא הצליחו במקצוע; כי תלונה על שופט מביאה להעלאתו בדרגה - הם דברי בלע ואנו דוחים אותם בתוקף".

אני חוזר ואומר שאני סודהה עם ההערכה הזאת הזדהות מלאה.

עו"ד שצ'ופק - על כך אינני חולק - ודאי היה רשאי לאמר כאן מה שהוא חשב לנכון. היתה לו הזכות להביע את דעתו ללא חשש ולדבר בגלוי לב ולאמר בפה מלא כל מה שהיה בלבו. אלא שהופעתו מוכיחה כי לאדם הזה אין שיקול דעת אחראי. זאת היתה, כפי שאמרתי בהזדמנויות שונות, הופעה היסטורית מסש. כל הדברים שאמר, אין להם יסוד. הוא אמר מה שאמר מתוך שיקול דעת מוטעה בהחלט, אם כי מה שאמר; אמר בתום לב.

לאמר על שופטים ששופטים מדברים עם אנשים מן הצד, אפילו אם דברים כאלה באמרים על בוררים, הרי זה נבחינת עלבון צורב. ואם מישהו אומר דבר כזה, ואחרי כן מסרב להוכיח זאת ולמסור שסות, אין הוא אדם אחראי. אם אינני טועה היה פעם פסק-דין של השופט ד"ר בצמין הלוי בענין טריפוס, כאשר נעשה שימוש בהקלטה, ואני רק יכול להניח שהוא התכוון למקרה זה.

ח. כהן:

השופט דיבר עם אדם שמבין בהקלטות, בלי נוכחות בעלי הדין, בביתו, אחרי גמר הטענות ואחרי גמר גביית הראיות. ובית-המשפט העליון על סמך זה ביטל את פסק-דינו.

סר המספטים פ. רוזן:

המקרה הזה פורסם בעתונות, כל אחד יודע את הד"ר הלוי וודאי אף אחד לא יאמר כי נעשה בזדון דבר שלא צריך היה לעשותו. הוא היה בדעה שהתנהגותו היתה כשורה. אבל בית-המספט העליון לא קיבל את הדעה הזאת. עו"ד שצ'ופק לא הזכיר מקרה מסוים. אני בטוח שהוא מתכוון רק למקרה הזה. ש"סופטים מדברים עם אנשים מן הצד לפני שבאים במספטים, אילו הדבר הזה היה נכון, כי אז לא הייתי יכול להיות שר המספטים אף יום אחד. דברים כאלה אי-אפשר להשמיע ואחרי כן לאמר: שמות אינני רוצה לתת. הדבר הזה לא יתכן. אנחנו נמצאים בחברה כל כך צרה ומצומצמת שקשה לשופטים להימנע מזה שבאיזו מסיבה חברתית מישהו יגש אל מישהו ויתחיל לדבר אתו. אבל אני בטוח שכל שופט ידחה כל נסיון להשמיע בפניו דברים הנוגעים למספט באיזה שהוא מעמד, אם במעמד חברתי או בפגישה מקרית. אין לטענה זו כל שחר.

אשר לטענה ש"בית המספט העליון אינו אוהב ערעורים", הוא יכול להאמין בכך ולחשוב כך. אבל אם הוא רוצה לאמר שרק אז יש תוכן לטענה - שבית-המספט העליון על-ידי כך גורם לעיוות הדין, אז זוהי לא רק הצהרה בלתי שקולה ובלתי אחראית, אלא גם הצהרה מחוצפת.

אשר לטענה ש"ממנים כסופטים עורכי-דין שלא הצליחו במקצוע", אינני יודע מה אפשר לאמר על כך. כמו בן שיש אנשים אשר לפי אופיים הם מסובלים להיות שופטים טובים, ואין זאת אומרת שכל אחד מהם מסוגל להצטיין בתור עורך-דין. אבל לשם מה נאמר כאן הדבר? הדבר נאמר כדי להטיל דופי על מעמד השופטים. לאמר ששופטים הם אנשים לא-יוצלחים ובגלל זאת הם מתמנים לשופטים, זה פשוט ההיפך מן האמת. ועדת המינויים רואה את השופטים, בודקת את הקורליפיקציות שלהם, ולפעמים אנחנו שומעים בוועדה: אנחנו מעונינים יותר בשפיטה, ואין אנחנו אוהבים כל כך את תפקיד "הלחימה" בבית-המספט, אולם לא יסונה אם שאינו מספסן טוב לדעת הוועדה.

ש"תלונה על שופט מביאה להעלאתו בדרגה", זוהי כבר פגיעה ישירה בשר המספטים. בינתיים נתברר למה בדיוק הוא התכוון. הוא התכוון למקרה אחד של שופט הנמצא היום בבית-המספט העליון, אשר היתה לו התנגשות אתו במקרה מסוים ואחרי כן העלו אותו בדרגה. אני יכול להעיד על עצמי שלא ידעתי ולא שמעתי על המקרה. לאחר מעשה, כעבור כמה שנים, שמעתי שפעם קרה דבר כזה. בזמן שהשופט הועלה בדרגה, עוד לא היתה קיימת ועדת המינויים הסטטוטורית, אבל היתה קיימת ועדת המינויים שמונתה על-ידי באופן אדמיניסטרטיבי. ואני לגמרי בטוח שעו"ד שצ'ופק מתכוון רק למקרה זה ולא לשום מקרה אחר. בכל זאת, כמו בכל טענותיו, הוא גם כאן לא נרתע מהכללות.

כשעו"ד שצ'ופק דיבר על שופט, אשר נדרס תוך שמיעת מספט, הדיי גם על טענה זו חלה הפיסקה האחרונה במכתבם של עורכי-הדין, שאם מדובר על "הכללת מקרים בודדים של איחוד בהתחלת המספטים על ציבור השופטים כולו". הדברים מדוברים על מקרה אחד ויחיד, על שופט שהוא גם חולה, ובאמת קרה שהוא נדרס. וזה מאוד מצער. וכאן אני רוצה לאמר לכם: לאי-התלות של השופטים, שאנחנו מבטיחים אותה, בצדק, על-ידי זה שאי-אפשר חוץ במקרים חמורים ביותר, להדיח אותם משרתם, לאי-תלות זו יש כמו בן גם צד שלילי. אבל אם הדבר קרה פעם - ואני שמעתי על כך - אני אהסס מאוד בטרם אעמיד שופט זה בפני בית-דין מסמעת. ראיתי כבר מתוצאות מספט אחד שהבאתי בפני בית-דין המסמעת ושנתברר בפני השופט גויסן; השופט לנדאו והשפט לוי, שבית-הדין המסמעת רגיש להעמדת שופט בפניו, פן תהיה בדבר פגיעה באי-תלות השופטים. וזאת עלינו לדעת: הבטחת אי-התלות של השופטים על-ידי הבטחת הסירות שלהם עד לגיל 70, פירושו הדבר שרק במקרים יוצאים מן הכלל אפשר להעמיד אותם בפני בית-דין מסמעת. ואם קרה פעם מקרה כזה, אסור לאמר כפי שאומר עו"ד שצ'ופק: "שופטים נדרסים במספטים"; אני לגמרי בטוח שהוא מתכוון למקרה אחד ויחיד ולא לשני מקרים או לשני שופטים.

גם המקרה של השופט אשר בזמן שמיעת המספט כתב מכתב ואפילו על דפי הפרוטוקול, נפיי שאומר עו"ד שצ'ופק; המקרה הזה, אם בכלל קרה - אינני יודע אם הדבר נתברר בינתיים - היה מקרה בודד. אבל עו"ד שצ'ופק דיבר על 30%-40% של השופטים, ופעם אחת אפילו הזכיר 45% מן השופטים.

שר המשפטים: אני אומר שהופעה כזאת היא בלתי אחראית ובלתי סקולה בהחלט, ולא היה שחר לדבריו. אני מאור מצטער אם כאן, בין חברי ועדת החוקה. חוק ומשפט, יכול היה להיווצר הרושם - שאולי נוצר - שהתשבחות שמסמייעים אותן לעתים על השופטים, אין להן יסוד. אני אומר: אנחנו יכולים להתפאר ברמת בתי-המשפט שלנו. ואם קרה פעם מקרה בודד, אין הדבר אומר ולא כלום לגנותם של השופטים.

אני מאוד מצטער על כל העניין הזה. היתה זאת אולי טעות להזמין את עו"ד שצ'ופק להופיע בפני הוועדה, כי עו"ד שצ'ופק ידוע כבר בקהל השופטים ובקהל עורכי-הדין. אני חושב שהוא איש ישר מאוד, והוא סאמין בטה שהוא אומר, אבל הוא קבטרן. היו לו התנגשויות רבות עם שופטים. פעם אף הואסם בבזיון בית-המשפט, ופעם אחת הוטלו עליו הוצאות באופן אישי, בעורך-דין, על התנהגות בלתי באה. וכשאתה שומע דעתם של שופטים על המקרה הזה, הם סואלים: מדוע הזמנתם את עו"ד שצ'ופק כשהייתם צריכים לדעת שהוא איש רגזני מאוד. אם כי אינני מסיל דופי בתום לבנו. אם תקראו את הפרוטוקול בעיון, הרי פעמיים-שלוש הוא מסתמט בביטוי "אני וחברי לפעמים יורקים דם". עצם הלשון מעוררת חשד כאשר אתה מנתח אותה מבחינה פסיכולוגית.

האינצידנט מצער מאוד. זהו לא צריך להשפיע על ההכרעות שלכם כאשר... בחוק השופטים. אם כל הדבר הזה בא כדי להוכיח שהרכב של שלושה יותר טוב מהרכב של אחד, הרי אני, למשל, אחד מאלה שבין כך ובין כך מסוכנע בזה, אם כי, אמרתי פעם בכנסת דרך הל"ה, מבלי לדעת שהשאלה הזאת תתעורר, שלהרכב של יחיד יש יתרון אחד: היחיד לכל הפחות לא יירדם, מכיון שהוא צריך להקשיב לדברי הצדדים. לא רציתי אז לפגוע במעמד השופטים, וכל אחד הבין שהדברים נאמרו ברוח טובה. השאלה אם בדרך כלל יש להרכיב הרכב של שלושה, היא שאלה לחוד. אבל ההופעה של עו"ד שצ'ופק לא הוסיפה, לדעתי, ללמד את חברי הכנסת לקח על המצב בבתי-המשפט.

היו"ר ב. צירי: אני מודה לשר המשפטים בשמכם ובסמיו. כי העניין הזה יכול היה ליצור רושם סנוים בקשר לשופטים. אמנם גם כאשר שמענו זאת לא התיחסנו לכך כל כך ברצינות, אבל אחרי ההסברים של השר, יש לי רושם שהרושם של כולנו הוא שבתוכנו העניין לא פגע בשופטים.

השאלה העומדת עכשיו בפני הוועדה היא: מה לעשות. לא הייתי רוצה שאנחנו כוועדת החוקה ביכנס לעצם העניין. אין אנחנו בית-משפט לעניין של שצ'ופק. זה איננו ענייננו. יש כאן רק שני הברים הנוגעים לנו. לו הייתי אני במקומו של עו"ד שצ'ופק הייתי כותב מכתב קצרו בצורה זאת: הייתי עד בוועדה בנאמנים סגורות, ומתוך כך שהייתי עד מתקיפים אותי, ולכן אתם, הוועדה, צריכים להגן עלי. זוהי בקודה אחת הנוגעת לנו. הנקודה השניה הנוגעת לנו היא שלפי התקבון כל מה שנעשה בוועדה בשאר סודי, ואפילו חבר הכנסת בישיבת הכנסת אינו יכול להזכיר דברים שנאמרו בוועדה. מה שהיה בוועדה אינו יכול לבזול החוצה.

י. שופמן: מובן שהעדות של עו"ד שצ'ופק לא יכולה היתה להשפיע עלינו ביחסנו לשופטים ולמעמדם. אנחנו יודעים על עבודתם של השופטים לא מעדותו של עו"ד שצ'ופק אלא מפעולתם של השופטים. אני חושב שהשופטים נהנים סאמון כללי לא רק של חברי הכנסת אלא של הקהל בכלל. ואני חושב שבצדק נחשב בית-המשפט לאחד מאותם סוגי האדמיניסטרציה הממשלתית המביאים כבוד למדינה. אבל מובן סאלי שהשופטים הם אנשים, בשר ודם, וישנם שופטים יותר טובים ופחות טובים.

אני מכיר את עו"ד שצ'ופק ארבעים שנה. הוא אדם ישר ואיננו שקרן. אבל הוא רתחן ואוהב להגזים. ישנן פה כמה נקודות צודקות במה שהוא אומר. למשל, עניין האיחורים בבתי-המשפט, שזוהי מכה ידועה, אמנם לא רק בבית-המשפט שלנו אלא בכל העולם. זה עניין אדמיניסטרטיבי גרידא, וכדאי היה לדייק בעניין זה, כי אנשים מפסידים זמן ללא צורך בגלל האיחורים של השופטים.

י. שופמן: יש לנו שתי שאלות חשובות. בעיה אחת היא זו שאותה עורר שצ'ופק במכתבו: הוא הציע לוועדה למסור את השמות, והוועדה סרבה. מזה עשו נגדו כתב-אשמה, שהוא סתם מעליל ואיננו רוצה למסור את השמות. וזה כבר שקר מוסכם בעתונות, וחושבים שהוועדה צריכה להבהיר זאת.

דבר שני, הוא אמר: "יש לפעמים שניכר על שופטים שהם יודעים על התיק דברים שלא יכלו לדעת אותם מתוך התיק עצמו". אם שר המשפטים סבור שזה נוגע רק לענין של טריפוס, אני חושב שהוא טועה, כי כפי שצ'ופק סיפר לי - אני לא הייתי באותה ישיבה, אבל קראתי את עדותו ושמעתי אותו - הוא אמר שהיו לו סקרים במשפטים אזרחיים, שהשופט הציג שאלות אשר לא יכול היה להגיע אליהן על סך החומר שהיה בתיק.

שצ'ופק כותב במכתבו שהוא לא ביקש שיזמינו אותו אלא שהוא הזמין. לכן הייתי מבקש את היו"ר לברר את הבעיה הזאת עד תומה, האם הוא הזמין ובאיזו צורה ועל-ידי מי, ואם אלה שהזמינו אותו ידעו או לא ידעו מה הוא רוצה להגיד.

היו"ר נ. ניר: אין זה מענין אותנו. ברור שאנחנו הזמנו אותו.

י. שופמן: אני מעונין לדעת אם יוזם* ההופעה ידעו למה התכוון שצ'ופק או לא.

היו"ר נ. ניר: אותנו אין זה מענין. אותנו מענין אם הזמנו או לא הזמנו אותו.

י. שופמן: אותי כחבר ועדת החוקה מענין לדעת אם יוזם* ההופעה ידעו זאת. והייתי מבקש לדעת זאת.

היו"ר נ. ניר: הייתי רוצה עד כמה שאפשר לצמצם את הבעיה הזאת לאותם הגבולות ששייכים לנו.

י. שופמן: אני מבקש לברר את השאלה הזאת.

ס. אונא: גם אני סבור כי שתי השאלות שהציג היו"ר הן השאלות שאנחנו צריכים להתייחס אליהן ביתר פרטות. ככל אופן, אני רוצה להגיד כמה משפטים לעצם העדות.

אני מסכים שיש בדבריו של שצ'ופק כמה דברים שאי-אפשר לכנותם אחרת מאשר "בלתי אחראיים", גם אם אני מניח שביסודם הם אמת, בכל זאת צריך להזהר מלהגיד דברים כאלה. אך אני רוצה להדגיש שהוא התחיל את דבריו בפרק זה במלים אלה: "אני חושב שהשופטים ברובם הם גם בקיאים, גם ישרים וגם חריפים". גם על השפט שנרדם הוא אמר שהוא שופט מצוין, בקיא וחרוף, אבל הוא נרדם. אפשר להבין שכאשר שומעים את הדברים יחד, הרושם אינו כפי שנשיא בית-המשפט העליון מציג זאת. גם בענין ההעלאה של שופט בדרגה שאל מר בגין את עו"ד שצ'ופק: "האם זאת היתה הסיבה להעלאה בדרגה" והוא ענה: "לא, אמרתי זאת באילוטרציה, בהגזמה".

הדבר השני שיש לציין הוא שעו"ד שצ'ופק אמר: אני מוכן למסור שמות. אנחנו אמרנו אין זה עסקנו, כי מה שאתה מביא אינו אלא אילוטרציה לעצם הבעיה מדוע אתה סבור שיש צורך בשלושה שופטים.

אינני רוצה להתייחס לעצם השאלות שמר שצ'ופק העלה כאן. שמעתי גם מחברים אחרים וגם מחברי כנסת שהם עורכי-דין, שיש דברים מן הדברים שהוא הזכיר כאן, שגם הם נתקלו בהם. אני מניח שאין זה כפי שהוא אושר, 30%-40%, אבל יש מקרים כאלה.

שר המשפטים פ. רוזן:

אם אתה אומר "כאלה", חשוב מאוד לדעת לאלו מקרים אתה מתכוון. יש דברים שונים. האם

אתה מתכוון לכך שטאחרים?

ס. אונא:

למשל, שיש שופטים רשעים. על כך אמר לי חבר כנסת שזה נכון.

שר המשפטים פ. רוזן:

יש שופטים שאינם נענים לבקשות דחיה. קוראים להם "רשעים". יש כאן הבדל גדול. כל מי שהיה עו"ד נתקל בזה. לנו בתור עורכי-דין היה ענין לסחוב ענינים, ויש שופטים שנענים לכך, ויש שופטים שאינם נענים לכך. אין הם רשעים.

ס. אונא:

לא התכוונתי להיכנס לפרטי הדברים. רציתי רק להציג את הדברים באור הנכון.

ומכאן לשני הדברים שהם בעיקר צריכים לעמוד

בפנינו.

הדבר הראשון: אני חושב שהוועדה צריכה באיזה אופן שהוא לבטא את העובדה שאם מישהו מופיע בפניה, הוא מוגן ואי-אפשר להתקיף אותו על כך, גם אם הוא אומר דברים שאינם נכונים. ואינני חושב שהדברים אינם נכונים, אבל נאמר, דברים שהם במידה מסויימת בלתי אחראיים ובמידה מסויימת - מוגזמים. הוועדה אינה יכולה לסבול שמישהו שמופיי בפניה יותקף על כך.

הדבר השני הוא יותר מסובך. הפרוטוקול הזה הועבר אל נשיא בית-המשפט העליון. עד כמה שסמעתי הוא העביר אותו להסתדרות עורכי-הדין ולשופטים. זה כבר דבר שאינני מבין אותו. לדעתי, היתה זו טעות - ואסרתי זאת למזכירות - שהעבירו את הפרוטוקול אפילו לנשיא בית-המשפט העליון. לא היתה החלטה על כך והוא לא היה נוכח בישיבה. נתתי גם הודאה שלא לעשות זאת להבא, כי זה לא יתכן. רק מי שהיה נוכח בישיבה ומבקש את הפרוטוקול של דבריו, יכול לקבלו ברשות היו"ר. לגבי מישהו אחר, צריכה להיות על כך החלטה. בכל אופן, אינני מבין איך אפשר היה להעביר מסם את הדברים. ואין לי כל ספק שמה שנכתב בעתונות היה מתוך קריאת הפרוטוקול ולא מתוך סיפור של מישהו. בפידטום מדובר גם על הישיבה שהיתה עם סר אייזנברג והשופט הלוי, והדבר אינו קשור בענין שצ'ז'פק. גם זה לפי הפרוטוקול. אם במקרה הראשון ברור באיזו דרך זה יכול היה לצאת החוצה. הרי במקרה השני ברור שמישהו מסר את הפרוטוקול. לדעתי, מוכרחים לעשות משהו בענין זה. אינני יודע אם במזכירות הדברים בטוחים במידה כזאת שמישהו אינו יכול לבטא אליהם.

שר המשפטים פ. רוזן:

תסלחו לי, אבל ברור שאלה הם חברי הכנסת שנותנים זאת.

היו"ר נ. ביר:

אם נותנים זאת להסתדרות עורכי-הדין, חברי הנשיאות הם 31 איש, וכל אחד מהם יכול להעביר

זאת לעתונות.

היו"ר ס. אונא:

הענין של הלוי ואייזנברג היה בישיבה לגסרית אחרת. אני מניח שיש חברי כנסת המספרים דברים, אבל שחברי הוועדה ימסרו סטנוגרמה, זה לא נראה לי. לכן אני פונה בבקשה לברר אם יכול לקרות כאן סעטונגאי זריז יכנס ויבזוק פרוטוקולים.

ע. איכילוב:

לא הכרתי אישית את מר שצ'ופק עד לפגישה באותה ישיבה. ואני מוכרח לאמר שכאשר ישבנו כאן אמרתי: הוא אומר דברי טעם, אבל סגנונו צורם. אבל לגבי אותו החלק הפיקנטי של פירסום בעתונות, התייחסנו כולנו בבדיחות הדעת. איש מאתנו לא ראה בזה אפשרות איזו שהיא של הכללה בהערכה כללית על השופטים בישראל. זה היה הרושם כאשר נאמרו הדברים בישיבה. מפני שאילו היה הדבר אחרת, היו הדברים זוכים מיד לתגובה בישיבה שבה נאמרו.

לגבי הפירסום בעתונות, צדק היו"ר באומרנו שיש להבחין בין שני דברים.

אשר לבעיה הנוגעת לשצ'ופק, אינני רוצה לאמר שזוהי הסתדרות עורכי-הדין, אבל מישהו מהסתדרות עורכי-הדין מוכרח היה להיות המקור שסבך זאת לעתונות. לי גם לא ברור, אם כל הכבוד לאגודת עורכי-הדין בישראל, אם המטרה היתה לשמור על כבוד השופטים או לנגח את שצ'ופק. הוועדה הזאת מתייחסת להסתדרות עורכי-הדין ביחס מיוחד, אנחנו מזמינים אותם וסומעים את דעתם בכל הבעיות החשובות. קבענו בחוק את זכותם להיות שופטים, ואם יש לי חשש שהפירסום הזה שניתן לא היה מכוון לשמור על השופטים בישראל אלא לעשות חשבון צדדי עם מישהו, מותר לי לאמר זאת. בזאת לא פגעתי בהסתדרות עורכי-הדין אלא עשיתי ביקורת על אותו איש בהסתדרות עורכי-הדין שסיבך זאת לעתונות.

ומכאן אני בא לטעון נגד עצמנו. אין כל ספק שאנחנו מסוגלים ידיעות לעתונות. כל אחד לפי חשיבות הידיעה או חשיבות המקום שבו תתפרסם. ובענין זה חושבני שצריכה לבוא פניה אל עצמנו אל כולנו, כי במידה שהדברים נוגעים להערות אישיות או בדושה לזה, לא נסבך ידיעות. אנחנו דנים עכשיו בוועדת הכנסת באותו סעיף בתקנון הנוגע לשאלה זו, ואנחנו מתקשים מאוד בניסוחו. אבל לעצמנו מותר לנו לאמר זאת.

משעה שהדברים נתפרסמו בעתונות, כל אחד מאתנו, ואני לפחות, הותקפתי על-ידי עשרות טוואלים. אינני יודע אם אנחנו יכולים להתחמק מן הצורך שמישהו באיזו צורה שהיא ימסור קומוניקאט מתאים בענין זה.

בהזדמנות זו שמעתי מבין עשרות השואלים - ללא הבדל, אם הם עורכי-דין ממפ"ס, חירות, מפא"י, או ציונים כלליים - על שני שופטים שהם רשעים, על אחד באופן בלתי מעורר, דעה אחידה, והם שאלו איך המוסדות העליונים של המדינה מאפשרים את המסכת עבודתם של שופטים אלה. לא אמסור כאן את השמות.

ז. ורהפטיג:

בדרך כלל אנחנו יכולים להיות שבעי-רצון מבתי-המשפט והשופטים שלנו במסך התקופה הקצרה של קיום המדינה. יש לי טענות לא נגד השופטים בכלל אלא נגד פרטים. בלי יוצא מן הכלל אי-אפשר בציבור גדול. אבל טענות העיקריות אינה נגד השופטים ובתי-המשפט אלא נגד המשפט, נגד שיטת המשפט. שיטת המשפט שלנו, בעקבות השיטה האנגלית, מביאה לכך שהשופטים שלנו יותר מדי נוטים לכיוון של חקיקה. זוהי הדרך הקלה ביותר בשביל שופט כשהוא נתקל בקושי, להפוך למחוקק. אז הוא מטלא את החלל הריק. זוהי השיטה האנגלית, והשופטים שלנו מושפעים ממנה ומרשים לעצמם יותר מדי גישה של מחוקק. אני בעד אינטרפרטציה, אבל האינטרפרטציה של השופטים שלנו היא לפעמים יותר מדי רחבה וגובלת עם חקיקה.

אני גם סבור שכדי שהשופטים ובתי-המשפט יהיו טובים, צריך שהציבור יתייחס אליהם באהדה, שיהיה להם אשכנז, כי כאשר מתחילים להתייחס לא באהדה, אפשר להעמיד בצל גם בית-משפט טוב. מאידך לא צריך להגזים וצריך להשאיר אפשרות של ביקורת לגבי מוסדות רשמיים. לא צריכה להיות רגישות יתר על המידה.

ש. ורופ סיג: לא הייתי נוכח כאשר שצ'ופק מסר את עדותו. אחרי כן קראתי את העדות, וכמה דברים נגעו לי מאוד, בעיקר ה-45% ויריקת-הדם וכל אותן ההגזמות. אולי כאשר הגיעו הדברים אל נשיא בית-המשפט העליון צריך היה להגיב על כך, אבל לא הייתי מתרגש מזה כל כך. צריך היה לדרוש את העובדות, אם ישנן, אבל לא לחשוב שזוהי התקפת-מצח על בתי-המשפט. בכל זאת, הדברים נסדרו בישיבה סגורה של הוועדה.

בפרט אחד נדמה לי שצדק עו"ד שצ'ופק. הוא צדק בכך שהוא יסבול בגלל זה שהוא הופיע בפני ועדת החוקה. יש עורכי-דין שהם מטיפוס אנשי-ריב. כאשר עו"ד מתחזק אל שופטים, הוא לא פעם סובל מק. שצ'ופק הופיע בפני ועדת החוקה, וחדג מן המסגרת. יכול היה היו"ר להפסיקו ולהגיב על דבריו. קראתי בפרוטוקול שפסקים מסויים היו"ר הגיב. גם היועץ המשפטי יכול היה להגיב. אפשר היה להשאיר זאת לתגובת הוועדה. וכל תגובה של הוועדה היתה במקומה. אבל להוציא את הדברים אל השופטים ועורכי-הדין, פירוש הדבר שהוא יסבול מזה. הוא יופיע עכשיו בבתי-המשפט כשונא של השופטים. והוא יכול לסעון שהוא מחוסן, כיון שהופיע בפני הוועדה והיא נתנה לו לדבר עד הסוף מבלי להגיב, אולי מפני שהתייחסה אל דבריו בבדיחות הדעת וקיבלה אותם כלא-רציניים, אבל בכל אופן, התגובה צריכה להיות פנימית ולא חיצונית. וצריך באיזו שהיא צורה להשלים בינו ובין השופטים, אולי ביזמת שר המשפטים או היועץ המשפטי, ולחסל את התקרית בזאת, כדי שהוא לא יסבול מזה באופן אישי. מצד שני, אם סבורים שהדברים הם עד כדי כך רציניים, צריך לדרוש ממנו את כל הפרטים, והוועדה צריכה להגיב על כך. אם הדבר לא ייגמר באחת משתי הצורות האלה, יכולה להיות לשצ'ופק טענה שהוא יסבול מזה כעו"ד, ואינני חושב שזה רצוי.

ב. אזניה: אני מציע שהוועדה תחליט שהיא רואה כל הופעה בישיבת הוועדה כהופעה שנותנת חסינות לאדם המופיע. צריכה להיות החלטה כזאת, מבלי לפרסם אותה.

ח. כהן: חסינות מפני מה?

ב. אזניה: מפני תביעה.

ח. כהן: זה ישנו בחוק. יש חסינות על כל מה שאדם אומר בוועדה או בכנסת או בכל גוף של הכנסת. אבל אם כוונתך לחסינות בפני פירסום, אז אתה צודק.

ב. אזניה: אין בחוק משהו על הופעה של חבר שאיננו חבר הכנסת.

ח. כהן: יש סעיף 204 בחוק הפלילי שם נאמר שיש זכות יתר מוחלטת לדבר כל מה שאדם רוצה לדבר בלי שהוא יכול להתבע על הוצאת דיבה, אם הוא מדבר בפני גוף של הכנסת ואיננו חבר הכנסת.

ב. אזניה: אני הייתי מוסיף לזה גם חסינות בפני כל תביעה ציבורית. מפני שאין זה מספיק לי שאי-אפשר לקרוא אותו לדין. יכולים להביא אותו לבירור בפני הסתדרות עורכי-הדין, ויכולות להיות פניות אליו.

ע. איכילוב: הסתדרות עורכי-הדין הזמינה אותו לדין פנימי.

ב. אזניה:
זה טחוק אותי בהצעת. הסתדרות עורכי-הדין אינה כבולה על-ידי הסעיף הזה של החוק הפלילי. וצריך להודיע על החלטה כזאת גם לכבוד נשיא בית-המשפט העליון. זוהי הגנה עצמית של הוועדה

הצעתי השניה היא לגנוז את הענין ולא לעסוק יותר לא בקומוניקאט ולא בכל דבר אחר.

ע. איכילוב: אני מסכים להצעה זו, וחוזר בי מהצעתי.

ב. אזניה:
הצעתי השלישית היא לבקש מהנשיאות לדאוג לכך שתסתמנה כל אפשרויות של נזילות דרך משרד הכנסת.

השופט אייזנברג: שמעתי את דבריו של סר המשפטים בסיפוק רב - ואינני אומר זאת רק בתור מנהל בתי-המשפט אלא גם בתור שופט, ואני חושב שאני אומר זאת בשם כל השופטים. אם הוועדה מתכוונת לקבל החלטה שלא להוציא פרוטוקול מחוץ לוועדה, הייתי מבקש מכם להרשות לי לקבל העתק מדברי סר המשפטים על-מנת שאוכל להעביר זאת לפחות לנשיא בית-המשפט העליון כדי שידע מה אמר כאן סר המשפטים בקשר עם דברי שצ'ופק על ציבור השופטים.

מר שופמן דיבר על איחורים
בבתי-המשפט. בדרך כלל אוכל להגיד בבטחון גמור שרוב השופטים נכנסים לבית-המשפט בזמן הקבוע, היינו ב-8.30.

י. שופמן: לאולם או לבנין?

השופט אייזנברג: לאולם. ישנם אולי מקרים יוצאים מן הכלל. ועלינו לקחת זאת בחשבון. ישנם שופטים הגרים רחוק מבית-המשפט, והם צריכים להחליף אוטובוסים. אם נקח למשל את בית-המשפט העליון, הם נכנסים ב-08.15 והמשפט מתחיל בדיוק ב-08.30. וכך רוב השופטים. יש שופטים במספר ניכר, שמתחילים לשמוע את המשפטים גם בשעה 8 בבוקר, ויושבים עד שעה 4-5 בלי הפסקה. צריך לרשום זאת לזכותם. ואם יש שופטים בודדים יוצאים מן הכלל, לא צריך להכליל זאת על כל השופטים.

בדבריו של שצ'ופק יש האשמה כבדה מאוד, שופטים כאילו מדברים עם הצדדים מחוץ למשפט, וחבר הכנסת שופמן חושב שזה נכון. אני מכחיש זאת בכל תוקף; אני יכול להגיד נבטחה, אינני חושב שיש שופט אחד המדבר עם הצד שכנגד. השופטים נכנסים לבית-המשפט לאחר שקראו את התיק באופן יסודי, והם יכולים לתאר מראש, מתוך נסיונם בעבודה, מה יכולות להיות השאלות המשפטיות שיעוררו הצדדים. והשופטים משתדלים לפשר בין הצדדים. הם מביאים את החוק בפני הצדדים ואומרים: החוק הוא כזה וכזה, אם תסען כך, יש פסק-דין של בית-המשפט העליון האוסר שצריך לנהוג כך וכך, והשופטים יכולים לתאר מראש מה תהיינה העובדות. מתוך כך יכול לפעמים עורך-דין, אולי רק עו"ד כמו שצ'ופק, לחשוד שטא השופט דיבר עם הצד שכנגד. השופטים שלנו מרחיקים לכת. הם משתדלים שלא לשבת במשפט של קרוב-רחוק או ידיד שביקר פעם בביתם. קרו מקרים שהייתי צריך להגיד לסופט: עליך לשבת במשפט זה, אם הוא ביקר בביתך, אין זה ניסוק ועליך לשמוע את המשפט גם אם הוא ידיד שלך.

שמעתי כאן כאילו יש שני שופטים רשעים. אוכל להעיד שהשופטים לא רק שאינם רשעים אלא רחמנים בני רחמים, לפעמים יותר מדי, ולכן הם לפעמים אינם מסילים את העונשים החמורים שאולי צריכים היו להטיל. השופטים אינם מעור אחד. זה קורה בכל מדינה. כשהייתי

השופט אייזנברג:

באנגליה ביקרתי בבתי-משפט ונפגשתי עם עו"ד ספורסס ביותר. הם אמרו לי: אם יש לנו ערעור, אנחנו יודעים כשזה בא בפני הרכב זה וזה, אלה הם רשעים, הם תמיד מגדילים את העונש אם אין אנחנו מצליחים באיזו נקודה משפטית. יש שופטים שכאשר אין מצליחים לשכנע אותם שהיתה איזו טעות, הם מאשרים את פסק-הדין, ויש שופטים שמקטינים את העונש. דברים כאלה קורים בכל מדינה. אי-אפשר לדרוש שהשופטים יהיו כולם מעור אחד. אבל כל הרשעות שצ'ופק ציין היא בכך שהשופטים אינם מחכים לעו"ד שיבוא למשפט מתי שהוא רוצה לבוא, או שדוחים את בקשתי או מבטלים אותה כשאינו בא. כמוכן שאין זה נוח, אבל אנחנו מוכרחים ללכת בדרך זו, אחרת נכניס אנדרלמוסיה בבית-המשפט.

אשר לטענה שטר שצ'ופק יסבול, אני מבטיחכם שהשופטים כשישבו במשפט שבו יופיע שצ'ופק, לא יקחו בחשבון את האינצידנט הזה. אוכל לגלות לכם שנישוא בית-המשפט העליון מצא לנכון לדבר עם השופטים על העניין הזה, ואמר להם: רבותי, בשעת משפט תשכחו את האינצידנט הזה ותהיו זהירים שלא להביא אותו לידי חשש שמא השופט רוצה לנקום בו. ואני בשוח שהשופטים יהיו סבלנים לגבי שצ'ופק.

אשר למקרה של שופט סגורסס, הדבר קרה גם בתקופת המנדט. אני הופעתי בפני זקן השופטים והוא נמנם, אחרי שלוש שעות. זה קורה. אם שצ'ופק הופיע בפני שופט במשפט שנמשך יותר משלושים יום, והשופט אולי נמנם קצת, אין זה אסון. זה קורה. לא קל לשופט לשמוע משפט כמה שעות ולשמור על ערבות מוחלטת.

שר המשפטים פ. רוזן: אני רציתי להצהיר בפניכם עוד הצהרה שלמעשה הוצהרה עכשיו על-ידי השופט אייזנברג.

גם לי אמר נשיא בית-המשפט העליון; כאשר הוא קיבל משלחת של שופטים שהיו מאוד נרגשים לאחר שקראו בעתונים על הופעתו של שצ'ופק והביאו את תלונתם בפני נשיא בית-המשפט העליון, הוא אמר להם: רבותי, מה שאני עכשיו אומר לכם הוא מובן מאליו ואני יודע שאין צורך בכך שאומר לכם את הדברים האלה, אבל אני רוצה שתדעו ותמסרו זאת לשופטים. דבר אחד צריך להיות ברור: שלא תהיינה מסקנות מכל האינצידנט הזה, ועו"ד שצ'ופק כשהוא מופיע בבית-המשפט אינו צריך לסבול מהפירסומים האלה ומהופעתו בפני הוועדה. למעשה לא שצ'ופק יסבול מזה כי אם הקליינטים שלו. וצריך להיות שופט מאוד לא נאמן אם הוא ירצה להתנקם בקליינטים שלו.

אני רוצה להוסיף עוד דבר אשר פגע מאוד בשופטים. כאשר הועלתה השאלה מדוע אין הוא מביא את התלונות האלה בפני בית-דין משטעתי, הוא אמר: אין טעם להביא איזה דבר בפני הקורפורציה של השופטים. ז"א, כאלו פועל שם "אספרי-דה-קור" לדעת כל מתלונן. דבר זה מאוד מאוד פוגע. ואני רוצה לאמר כאן שמכל מקום עורכי-דין אחרים אינם מהססים להביא לפני תלונות. אני כבר הייתי צריך לכתוב לעורך-דין שהביא תלונה מאוד מחוצפת: האם היית מביא תלונה כזאת על שופט, האם היית מעיז להגיש תלונה כזאת בתקופת המנדט? עכשיו שוב יש לפני מקרה שעו"ד לא היה מעלה בדעתו בתקופת המנדט להגיש תלונה כל כך בלתי מבוססת ובלתי אחראית בפני שר המשפטים, על-מנת שהדבר יובא אולי בפני בית-הדין המשטעתי. בדרך כלל עורכי-דין אינם מהססים להתלונן, אם יש להם מקום לתלונות. ואם היה לשצ'ופק מקום לתלונות, הוא צריך היה להביא את הדברים לידיעתך, לפי חוק השופטים, ולדרוש העמדת השופט בפני בית-דין משטעתי. דבר אחר הוא שאני לא אמהר לעשות זאת, מפני שאני צריך להגן על אי-תלות השופטים. צריך לדעת שהם בשר ודם. ויש שופטים רגזנים ואחרים, כפי שזה קורה בכל המדינות. זה מובן מאליו.

אני יודע גם מבסיונא בארץ מולדתי שהיו מקבילים בין עורכי-דין ושופטים. ואני צריך לאמר דבר אחד שהוא אחד מהיתרונות של השיטה האנגלו-סכסית: בשיטה זאת זה כמעט ואינו קורה. דבר כזה אינו

שר המשפטים:

יכול לקרות באנגליה. אינני יודע מה המצב בארה"ב. גם אצלנו זה כמעט אינו קורה. זה סקרה יוצא מן הכלל. וצריך לעמוד על כך שעורכי-דין יתנהגו בכבוד ובדרך ארץ אל השופטים.

היו"ר נ. ניר:
אני מציע שנקבל החלטה שסטנוגרמה או פרוטוקול של ישיבות הוועדה אינם יכולים להימסר לחבר הוועדה או למי שהיה נוכח בישיבה אלא ברשות היו"ר הוועדה.

הנחלט:
לקבל את ההצעה האומרת כי פרטיכל ישיבות הוועדה לא ימסר לחבר הוועדה או למי שהיה נוכח בישיבת הוועדה אלא ברשות היו"ר.

היו"ר נ. ניר:
הצעתי השניה היא לפנות לנשיאת שרתן הוראות למזכירות שלא למסור שום ידיעות מישיבות הוועדה שלא ברשות היו"ר.

אשר לשצ'ופק, הוא פנה אלי. אני חושב שהדעה הכללית בוועדה היא שלא למסור שום ידיעה לעתונות. אבל צריך לענות לו. והייתי מציע לענות לו בשלוש נקודות: א. להודיע לו, לפי בקשתו, שהוא כער שהופיע בפני הוועדה מוגן על-ידי החוק. ב. לקבוע שהוא הוזמן על-ידינו, דבר שהוא מבקש שנאשר לו. ג. לקבוע שהוא הציג למסור סמות ואנחנו לא ביקשנו זאת מסנו. אלה הן העובדות.

שר המשפטים פ. רוזן:
הייתי מוסיף שהמכתב הזה אינו לפידסום.

היו"ר נ. ניר:
לא הייתי מציע זאת. אינני חושב שאנחנו צריכים להגביל אותו בהגנתו. הוא יכול להביא את המכתב להגנתו, למשל, בפני הסתדרות עורכי-הדין.

שר המשפטים פ. רוזן:
הייתי מוסיף כי אין לפרש את המכתב כהסכמה לדברים שנאמרו.

היו"ר נ. ניר:
נכתוב בתחילת המכתב: מלי להיכנס לעצם הדברים שנאמרו.

שר המשפטים פ. רוזן:
זה יתפרש אחר-כך כמעין הסכמה לדברים שהוא אמר.

ז. ורהפטיג:
בעיקר מסוכנת הפיסקה האומרת שהוועדה לא רצתה לשמוע סמות. צריך אולי להוסיף לזה: מפני שהיא לא חשבה שזהו הפורום המתאים לכך. גם לציון העובדה שהוא הוזמן על-ידי הוועדה צריך להוסיף קווליפיקציה.

היו"ר נ. ניר:
האם הוועדה רוצה לברר אין הוזמן?

ח. כהן:
זה כתוב בפרוטוקול. אני הבאתי לידיעת היו"ר הוועדה שעורכי-דין לויצקי ושצ'ופק נאו אלי והביאו כל מיני הציעות לתיקון חוק בתי-המשפט. הבאתי את הדבר לידיעת היו"ר כדי שהוועדה, אם תמצא לנכון, תוכל להזמין אותם.

ע. איכילוב:

אני מציע לכתוב רק שהוא השתתף בישיבת
הוועדה לפי הזמנתנו.

ז. ורהפטיג:

אני מציע לכתוב לו: הזמנת על-ידי הוועדה
לאחר שנודע לנו שיש לך הצעות והערות להביא
לנו בקשר עם חוק בתי-המשפט,

היו"ר נ. ניר:

קודם כל אני רוצה לקבוע לפי בקשתו של חבר
הכנסת שופמן שעו"ד שצ'ופק הוזמן לישיבת
הוועדה אחרי שהיועץ המשפטי הודיע לנו שיש שני עורכי-דין הרוצים
להופיע בפני הוועדה.

ח. כהן:

לא. הודעתי שיש שני עורכי-דין שהופיעו בפני
והביאו כל מיני הצעות והערות בקשר לחוק
בתי-המשפט. אני אמרתי ליו"ר הוועדה שאני חושב שמוטב שהוועדה תשמע
אותם מאשר שאני אשמע אותם.

י. שופמן:

אני חושב שצריך לפרט באיזו צורה הוזמן.

ז. ורהפטיג:

הייתי מציע לכתוב: הזמנת אחרי שנודע
לנו מהיועץ המשפטי שיש לך הצעות לתיקון

חוק בתי-המשפט.

הוחלט: התשובה למכתבו של עו"ד שצ'ופק תכלול
שלוש נקודות:

1. לפי בקשתו מודיעים לו שהוא מוגן על-ידי
החוק. כאשר להופעתו בפני הוועדה
2. לפי בקשתו מאשרים לו שהוזמן על-ידי
הוועדה.
3. לפי בקשתו מאשרים לו שהיה מוכן למסור
את השמות בוועדה, אבל הוועדה, היות ולא
חשבה שהיא מוסמכת לדון בכלל בשאלה
הזאת ומבלי לחוות דעה על טענותיו, סרבה
לשמע את השמות.

הצעת ז. ורהפטיג וי. שופמן לפרט בנקודה השניה
ולהוסיף: הזמנת אחרי שנודע לנו מהיועץ המשפטי
שיש לך הצעות לתיקון חוק בתי-המשפט - נדחתה.

- - - - -

היו"ר נ. ניר:

אני רוצה בשמכם להודות למי שהיה יו"ר
ועדת החוקה, חוק ומשפט במשך ארבע-חמש שנים.
לא הייתי חבר בכנסת השניה, ואני מוכרח להגיד את האמת: כשקראתי על
היבחרו של מר אונא ליו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט, חשתי איך יוכל
אדם שאין לו השכלה יורידית לנהל את ועדת החוקה, חוק ומשפט.
כאשר בכנסתי לשלישית והיתה לי הזכות לשבת במספר ישיבות עם
יו"ר הוועדה מר אונא, אני מוכרח להגיד כי התפלאתי שהוא נכנס לעניינים
בצורה כל כך יפה והתמצה בהם כמו איש משפט. אנחנו מביעים תודתנו על
העבודה הרבה שהשקיע חבר הכנסת אונא בתפקידו זה.

י. שופמן:
הודעה אישית. אני מבקש לרשום בפרוטוקול
סלמרות שהשופט אייזנברג שמע את דברי, הוא
הביא אותם אח"כ בנוסח כל כך רחוק מדברי, שאני מתפלא על כך. אמרתי
שוכנעתי - ולא שזו היתה דעתי - והבאתי לידיעתו של שר המשפטים
שחשב ששופט התכוון למקרה אחד בלבד, שהוא התכוון למקרה אחר. והשופט
אייזנברג רצה דוקא לראות בכך הבעת דעתי בענין זה. אני מוחה נגד
זה שאפשר אחרי מספר דקות, בצורה כל כך רחוקה מן המציאות, להביא
דברים שנשמעו בפני אנשים כל כך רבים.

השופט אייזנברג:
אם הדברים לא הובנו על-ידי, אני רוצה
להביד כי אני מצטער על כך מאוד.

הישיבה ננעלה בטעה 12.45.